

3. Незалежні психологічні центри, які можуть бути фінансовані місцевим бюджетом та бути підпорядковані об'єднаним територіальним громадам. Проблемним питанням постає навчання та професійна підтримка фахівців, які можуть бути залучені до роботи у цих центрах психотерапевтичної допомоги.

Таким чином, в сучасних важких викликах часу, кардинальних змін у політиці, економіці, освіті і соціальній сфері пріоритетним завданням є визначення нової стратегії психологічної спеціалізованої допомоги дітям і сім'ям, які постраждали внаслідок військових дій в Україні, створення як міжвідомчої та багатовекторної системи перенаправлення цієї категорії населення. Для цього необхідно відпрацювання комплексного алгоритму взаємодії між різними державними структурами та визначення проблеми психологічного здоров'я підростаючого покоління, як пріоритету у державній політиці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Наказ Міністерства освіти і науки України від 02.07.2009 року № 616 "Про внесення змін до Положення про психологічну службу системи освіти України (зміни до Положення про психологічну службу системи освіти України, затвердженого наказом Міністерства освіти України від 03.05.99 № 127, зареєстрованого в Мін'юсті 30.12.99 за № 922/4215, виклавши його у новій редакції, що додається), зареєстровано в Міністерстві юстиції України 23 липня 2009 р. за № 687/16703

2. Наказ Міністерства соціальної політики України від 20.01.2014 № 27 «Про Порядок ведення службами у справах дітей обліку дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах» зареєстровано в Міністерстві юстиції України 4 лютого 2014 р. за № 216/24993 (із змінами, внесеними згідно з наказом Мінсоцполітики № 387 від 16.06.2014).

3. Панок В.Г., Острова В.Д. Психологічна служба вищого навчального закладу (організаційно-методичні аспекти). – К. : «Освіта України», 2010. – 230 с.

4. <http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2017/02/02/liliya-grinevich-kozhen-uchitel-mae-projti-kurs-z-psixosocialnoyi-dopomogi/>

ЯКОВЕНКО О.В. (НаУКМА)

ФАКТОРИ ЛАТЕНТНОГО СІМЕЙНОГО ПОРУШЕННЯ

Латентне сімейне порушення – це таке порушення, яке не має істотного негативного впливу на життя сім'ї у звичайних умовах, проте відіграє значну роль у складних життєвих ситуаціях, визначаючи нездатність сім'ї їм протистояти. Як у нормальних умовах, так і під час кризи члени сім'ї спілкуються, відчують один до одного певні почуття, розподіляють між собою права й обов'язки, виконують різноманітні сімейні функції. У звичайних (тим більш «теплих») умовах певні порушення в усіх цих сферах цілком припустимі (не надто значні ускладнення взаєморозуміння, помірно виражена конфліктність, знижена здібність членів сім'ї регулювати рівень вимог один до одного) і не впливають негативно на життя сім'ї в цілому. Однак, у складних ситуаціях притаманного сім'ї ступеня взаєморозуміння, прихильності й стійкості до стресу виявляється недостатньо. Ось тоді й проявляється різниця в реакціях на проблеми. У сім'ях, де латентних порушень немає або вони мінімальні, виявляється можливою внутрішня мобілізація. Та, де такі порушення є, це складно втілюється. У

результаті формуються передумови для виникнення сімейно-обумовлених станів, що травмують психіку: глобальної сімейної невдоволеності, «сімейної тривоги», відчуття провини, непосильного нервово-психічної й фізичної напруги.

Уявлення про латентні сімейні порушення дає можливість більш точно й різнобічно зрозуміти особливості функціонування сім'ї в критичні моменти. У відповідності до цих уявлень складні умови (сімейний стрес) не лише відіграє роль фактора, що порушує ті чи інші сторони життєдіяльності сім'ї, але й як індикатор, що виявляє саме латентні порушення її життєдіяльності, що, в свою чергу, визначають стратегії подолання (сімейний копінг) проблеми.

Латентні сімейні порушення можуть бути зумовлені дією двох сил: а) особливостями внутрішньо сімейних стосунків і б) індивідуально-психологічними особливостями членів сім'ї. У першому випадку в якості латентних можна виокремити наступні ускладнення внутрішньосімейних стосунків:

- порушення уявлень родичів про сім'ю й особистості одне одного;
- порушення міжособистісних комунікацій у сім'ї;
- порушення механізмів інтеграції сім'ї;
- порушення структурно-рольового аспекту життєдіяльності сім'ї.

У другому випадку в їхньою основою будуть:

- сексуальна дисгармонія подружжя;
- психологічна несумісність (протиріччя темпераментів, акцентуацій характеру, емоційних стосунків);
- несумісність рівню духовності й культури (розбіжність у ціннісних орієнтаціях, рівні освіти, соціальному походженні, культурних нормах і традиціях тощо).

Усе, що було сказано, показує, наскільки складним, багаторівневим і диференційованим має бути підхід до розуміння сім'ї й оцінки її благополуччя. З позиції системного підходу сім'я розглядається як багатовимірна одиниця, тобто та, що володіє властивостями, якостями, що мають різноманітні підстави. У роботах М. Боуена, А.Я. Варги, С. Мінухіна, Е.Г. Ейдемільера, І.В. Добрякова, І.М. Нікольської та ін., в яких сім'я аналізується з позицій теорії систем, описуються основні ознаки сімейної системи:

- комунікація, що ґрунтується на принципах взаємоповаги, взаєморозуміння, турботи, співпраці;
- чіткі межі між сім'єю й соціальним оточенням, а також між сімейними підсистемами;
- чіткі й гнучкі сімейні правила;
- автономний чи демократичний тип розподілу ролей, система комплементарних ролей;
- зосередження влади й відповідальності в одного члена сім'ї ;
- усвідомлення сімейних міфів чи їхню відсутність;
- наявність функціональних стабілізаторів, сприяючих вдоволенню потреб сім'ї й реалізації її функцій;
- стійкість сім'ї до впливу деструктивних установок, цінностей, патернів поведінки, що передаються з покоління в покоління.